

**BOSHLANG‘ICH SINFLARDA MATEMATIKANI INDIVIDUAL YONDASHUV
ASOSIDA O‘RGATISH**

Habibulayeva Shoira Farhod qizi

Guliston davlat universiteti, Psixologiya va ijtimoiy fanlar fakulteti

Boshlang‘ich ta‘lim uslubiyati yo‘nalishi talabasi

+998932700544

xabibullayevashoira@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.12600650>

***Annotatsiya.** Boshlang‘ich ta‘lim – bu o‘quvchilarning savodxonlikka bo‘lgan birinchi qadamlaridir. Bu davrda olingan ilm va ko‘nikmalar bolalarning kelgusidagi ta‘lim yo‘nalishlarini belgilab beradi. Ushbu maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining matematik bilimlarini yanada rivojlantirish va unda asosan individual yondashuv asosida o‘rgatish metodikasi yoritilib otilgan.*

***Kalit so‘zlar:** ta‘lim, savodxonlik, matematik tushuncha, individuallik, yondashuv, mustaqil fikrlash kompetensiya.*

Respublikamizda xalq ta‘limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasi tasdiqlandi, yoshlar ta‘lim-tarbiyasi uchun qo‘shimcha sharoitlar yaratishga qaratilgan kompleks chora – tadbirlarni o‘z ichiga olgan beshta tashabbus amaliyotga tatbiq etildi, umumiy o‘rta ta‘limning kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan davlat ta‘lim standartlari hamda fan o‘quv dasturlari ishlab chiqildi, ta‘lim sifatini baholash bo‘yicha xalqaro tadqiqotlarda ishtirok etishning me‘yoriy asoslari yaratildi.

Kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan ta‘lim o‘quvchilarni o‘zlashtirilgan axborotlarni o‘quv va hayotiy faoliyat turlarining standart va nostandart vaziyatlarida qo‘llay olishga tayyorlashi bilan xarakterlanadi. O‘zbekiston Respublikasida ta‘limning uzluksizligi, uzviyligi, o‘quvchi shaxsi va qiziqishlari ustuvorligidan kelib chiqib, ularning yosh xususiyatlariga mos ravishda quyidagi tayanch kompetensiyalar shakllantiriladi.

Kommunikativ kompetensiya – ijtimoiy vaziyatlarda ona tilida hamda birorta xorijiy tilda o‘zaro muloqotga kirisha olishni, muloqotda muomala madaniyatiga amal qilishni, ijtimoiy moslashuvchanlikni, hamkorlikda jamoada samarali ishlay olish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi.

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi– media manbalardan zarur ma‘lumotlarni izlab topa olishni, saralashni, qayta ishlashni, saqlashni, ulardan samarali foydalana olishni, ularning

xavfsizligini ta'minlashni, media madaniyatga ega bo'lish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi.

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi – doimiy ravishda o'z-o'zini jismoniy, ma'naviy, ruhiy, intellektual va kreativ rivojlantirish, kamolotga intilish, hayot davomida mustaqil o'qib-o'rganish, kognitivlik ko'nikmalarini va hayotiy tajribani mustaqil ravishda muntazam oshirib borish, o'z xatti-harakatini muqobil baholash va mustaqil qaror qabul qila olish ko'nikmalarini egallashni nazarda tutadi.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi – jamiyatda bo'layotgan voqea, hodisa va jarayonlarga daxldorlikni his etish va ularda faol ishtirok etish, o'zining fuqarolik burch va huquqlarini bilish, unga rioya qilish, mehnat va fuqarolik munosabatlarida muomala va huquqiy madaniyatga ega bo'lish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi. Milliy va umummadaniy kompetensiya – vatanga sadoqatli, insonlarga mehr-oqibatli hamda umuminsoniy va milliy qadriyatlarga e'tiqodli bo'lish, badiiy va san'at asarlarini tushunish, orasta kiyinish, madaniy qoidalarga va sog'lom turmush tarziga amal qilish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi. Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi – aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy, oilaviy, kasbiy va iqtisodiy rejalarni tuza olish, kundalik faoliyatda turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy olish, inson mehnatini yengillashtiradigan, mehnat unumdorligini oshiradigan, qulay shart-sharoitga olib keladigan fan va texnika yangiliklaridan foydalana olish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi. Mazkur kompetensiyalar umumta'lim fanlari orqali o'quvchilarda shakllantiriladi. Shuningdek, har bir umumta'lim fanining mazmunidan kelib chiqqan holda o'quvchilarda fanga oid umumiy kompetensiyalar ham shakllantiriladi. Matematika fani insonning intellektini, diqqatini rivojlantiradi, ko'zlangan maqsadga erishish uchun qat'iyat va irodani tarbiyalaydi, algoritmik tarzda tartib-intizomlilikni ta'minlaydi va tafakkurini kengaytiradi.

Boshlang'ich sinflarda matematikani individual yondashuv asosida o'rganish muhim pedagogik yondashuv hisoblanadi. Ushbu yondashuv har bir o'quvchining individual xususiyatlarini, o'quv darajasini, qiziqishlarini va ehtiyojlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishni nazarda tutadi. Quyida bu yondashuvning afzalliklari va amaliyotda qo'llanishi haqida batafsil bayon etiladi. Individual yondashuvning afzalliklari o'quvchilarni motivatsiyalash: Har bir o'quvchining individual ehtiyojlari va qiziqishlari hisobga olinsa, ular o'qishga ko'proq qiziqish bildiradi va motivatsiyasi oshadi. Moslashuvchan ta'lim: O'quvchilarning bilim darajasi va o'quv tezligiga mos ravishda ta'lim jarayoni tashkil etiladi. Bu,

kuchli va zaif tomonlarini aniqlab, ularga mos dasturlar tuzishga imkon beradi. Mustaqil o'rganish: O'quvchilar mustaqil ravishda o'rganishni o'rganishadi, bu esa ularning tanqidiy fikrlash va muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Amaliyotda qo'llanishi Differensial ta'lim rejalarini tuzish:

Har bir o'quvchi uchun individual ta'lim rejalarini tuzish orqali o'quvchilarning ehtiyojlariga mos dasturlar ishlab chiqiladi. Bu rejalar o'quvchilarning yoshi, bilim darajasi va qiziqishlariga mos bo'lishi kerak. O'quv materiallarini moslashtirish: O'quv materiallari va resurslari har bir o'quvchi uchun moslashtirilishi kerak. Bu jarayonda turli xil darsliklar, interaktiv resurslar va o'quv o'yinlari foydalaniladi. Formativ baholash: O'quvchilarning o'zlashtirish darajasini muntazam ravishda baholab borish va ularga o'z ustida ishlash imkoniyatini yaratish muhimdir. Bu maqsadda formativ baholash usullari qo'llaniladi. Individual yondashuv metodlarini qo'llash: O'quvchilarni kichik guruhlariga bo'lish, individual topshiriqlar berish va shaxsiy konsultatsiyalar o'tkazish orqali ularning ehtiyojlariga mos ta'lim berish mumkin.

Ota-onalar bilan hamkorlik: O'quvchilarning individual yondashuv asosida ta'lim olishini ta'minlashda ota-onalar bilan yaqin hamkorlik qilish zarur. Ota-onalarga o'z farzandlari bilan qanday ishlash haqida maslahatlar berish, ularni ta'lim jarayoniga jalb etish muhimdir. Xulosa Boshlang'ich sinflarda matematikani individual yondashuv asosida o'rganish o'quvchilarning bilim darajasini oshirishga, mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu yondashuv ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga yordam beradi. O'qituvchilar va ota-onalar bu yondashuvni amalga oshirishda birgalikda harakat qilib, bolalarning ta'lim olishida muvaffaqiyatga erishishlari mumkin.

REFERENCES

1. Prezident Shavkat Mirziyoyev olimlar ilmiy tadqiqot rahbarlari va ishlab chiqarish sektori vakillari bilan uchrashuv. 31.01.2020y.
2. Qayumova, S. (2022). БЎЛАЖАК БОСШЛАНГИЧ СИНФ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИ TIMSS ХАЛҚАРО БАҲОЛАШ ДАСТУРИ АСОСИДА МЕТОДИК ТАЙЁРГАРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА МУЛТИМЕДИЯ ВОСИТАЛАРИНИНГ ЎРНИ. *Science and innovation*, 1(B4), 159-162.
3. Shohsanam, K. (2023). THEORETICAL IMPORTANCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE. *Science and innovation*, 2(Special Issue 3), 159-162.
4. Kayumova, S. T. qizi, Sharipov, S. R., Abdullayev, K. A. ugli, & Nurmatov, I. S. (2023). THE THEORETICAL FOUNDATIONS OF IMPROVING STUDENTS' READING

- PROFICIENCY BASED ON MODERN TRENDS. *RESEARCH AND EDUCATION*, 2(12), 57–61.
5. To‘lqin qizi Kayumova, S., Sharipov, S. R., ugli Abdullayev, K. A., & Nurmatov, I. S. (2023). THE THEORETICAL FOUNDATIONS OF IMPROVING STUDENTS' READING PROFICIENCY BASED ON MODERN TRENDS. *RESEARCH AND EDUCATION*, 2(12), 57-61.
  6. Kayumova, S. T. K. (2022). DIFFERENCES BETWEEN PISA AND TIMSS INTERNATIONAL ASSESSMENT PROGRAM. *Academic research in educational sciences*, 3(NUU Conference 2), 753-757.
  7. Sh. Kayumova (2023). DIDACTIC PRINCIPLES FOR DEVELOPING NATIVE LANGUAGE AND READING LITERACY OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS. *Science and innovation*, 2 (B9), 57-60. doi: 10.5281/zenodo.8348958
  8. Sh. Kayumova (2023). DEVELOPMENT OF STUDENTS' READING LITERACY THROUGH TRIZ PEDAGOGY. *Science and innovation*, 2 (B10), 157-160. doi: 10.5281/zenodo.8433398
  9. Qayumova, S. (2022). БЎЛАЖАК БОСШЛАНГИЧ СИНФ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИ TIMSS ХАЛҚАРО БАҲОЛАШ ДАСТУРИ АСОСИДА МЕТОДИК ТАЙЁРГАРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА МУЛТИМЕДИЯ ВОСИТАЛАРИНИНГ ЎРНИ. *Science and innovation*, 1(B4), 159-162.
  10. Shahriddinova, K. S. (2023). Didactic Features Of Development Of Nature Perception Skills Of Primary School Students. *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*, 19, 183-187.
  11. Shahriddinova, K. S. (2023). INTRODUCING CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE WITH THE WORLD. *American Journal of Applied Science and Technology*, 3(06), 09-14.
  12. Shahriddinova K. S. Didactic Features Of Development Of Nature Perception Skills Of Primary School Students //Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching. – 2023. – Т. 19. – С. 183-187.
  13. Shahriddinova K. S. INTRODUCING CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE WITH THE WORLD //American Journal of Applied Science and Technology. – 2023. – Т. 3. – №. 06. – С. 09-14.

14. Karimova, S. (2022). THE ROLE AND IMPORTANCE OF " NATURAL SCIENCES" IN THE DEVELOPMENT OF UNDERSTANDING OF NATURE IN GENERAL SECONDARY SCHOOLS. *Science and innovation*, 1(B6), 214-218.
15. Karimova S. THE ROLE AND IMPORTANCE OF " NATURAL SCIENCES" IN THE DEVELOPMENT OF UNDERSTANDING OF NATURE IN GENERAL SECONDARY SCHOOLS //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. B6. – C. 214-218.
16. Karimova S. CHARACTERISTICS OF NATURAL TEACHING METHODOLOGY //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2021. – T. 1. – №. 11. – C. 737-740.
17. Karimova, S., & Ashurova, M. (2023). TYPES OF EDUCATION. *Modern Science and Research*, 2(8), 161–163. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/22537>
18. Mamatova, X., Karimova, S., & Turg'unboyeva, M. (2023). EDUCATION IS UPBRINGING, KNOWLEDGE IS SALVATION. *Modern Science and Research*, 2(8), 164–166. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/22538>
19. Mamatova , . H., Karimova, S., & Mamayusupova, . Z. (2023). PEDAGOGICAL ANALYSIS IN THE WORKS OF ALISHER NAVOI. *Modern Science and Research*, 2(9), 5–8. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/23865>
20. Karimova S., Habibullayeva S. THE ESSENCE OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN PEDAGOGY //Modern Science and Research. – 2024. – T. 3. – №. 1. – C. 40-44.
21. Karimova Sevara Shaxriddin Qizi. (2023). FORMATION OF NATURE AWARENESS SKILLS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS. *International Scientific and Current Research Conferences*, 1(01), 43–45. Retrieved from <https://www.orientalpublication.com/index.php/iscrc/article/view/1105>
22. Mamatova H., Karimova S., Mamayusupova Z. PEDAGOGICAL ANALYSIS IN THE WORKS OF ALISHER NAVOI //Modern Science and Research. – 2023. – T. 2. – №. 9. – C. 5-8.
23. Sevara, K., & Maftuna, S. (2024, February). BOSHLANG 'ICH SINFLARDA ONA TILI DARSLARIGA QO 'YILGAN ZAMONAVIY TALABLARNING XUSUSIYATI VA AHAMIYAT. In *International conference on multidisciplinary science* (Vol. 2, No. 2, pp. 65-67).
24. Sevara, K., & Mahliyo, X. (2024, February). BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARIDA MATEMATIK QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHDA QO'LLANILADIGAN

- METODLAR. In *International conference on multidisciplinary science* (Vol. 2, No. 2, pp. 68-70).
25. Karimova S., Habibullayeva S. BOSHLANG ‘ICH SINF O ‘QUVCHILARINING SAVODXONLIGINI XALQARO BAHOLASH DASTURLARI ASOSIDA OSHIRISH //NEW RENASSAINCE CONFERENCE. – 2024. – T. 1. – №. 3. – C. 229-234.
26. Karimova, S., & Habibullayeva, S. (2024). BOSHLANG ‘ICH SINF O ‘QUVCHILARINI O ‘QISH SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISHDA MULTIMEDIYA VOSITALARIDAN FOYDALANISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH. NRJ, 1(3), 830-835.
27. Karimova S., Habibullayeva S. THE SIGNIFICANCE AND ITS APPLICATION OF EXHIBITION IN PRIMARY CLASS MATHEMATICS LESSONS //Modern Science and Research. – 2024. – T. 3. – №. 5. – C. 1335-1339.